

МАТЕРІАЛИ ДО БІОГРАФІЇ ПИСЬМЕННИКА ЛОПУЦЬКИ ЛЕОНІД СКРИПНИК

(З персональних спогадів)

ЕПІЗОД ПЕРШИЙ

Вирізка з «Вечірнього Радіо» *)

«Лопуцька В. випускає незабаром у видавництві «Червоний Пролетар» збірку оповідань під назвою «Червоні зеленя». Крім того, письменник підготовлює до друку великий роман «Ніхто».

ЕПІЗОД ДРУГИЙ

Письменник Лопуцька в клубі літераторів грає на біліярді. Він робить це кожного дня й робить погано. Просьякнутий духом пролетарської

*) Найбільш освідомлена літературознавча газета на Україні.

спортивності і ошадливості, він не любить ні програвати, ані платити за біліярд. Програючи, він висловлює свої почуття таким чином:

— Ех!.. Тц!.. ну й...!*)

ВІД АВТОРА. На цім місці я згадав, що робітниче - селянська авдиторія, як то свідчать всі спроби змички письменника з читачем (див. особливо «Читатель и Писатель», Мапепе, Вапепе, Вуспепе, Серафімовича й інш.), вимагають від письменника (а значить і від мене) стилю зрозумілого, ясного, чіткого, викованого й загартованого пролетарською культурною революцією (хоч би як у Вяч. Іванова або Аркадія Любченка), словом — «пролетарськи - класичного».

Згадав я це (добре, що своєчасно) і, бувши на всі 100% покірний до соціальних замовлень, зараз же слухаюсь. А коли й збиватимусь — не лайте мене, мої любі — я невинний був з дня народження, але мене «Нова Генерація» зіпсувала.

Отже кидаю всякі архітектонічні хитрощі й починаю чесно з літери «а».

ЕПІЗОД ТРЕТІЙ

Письменник Лопуцька походження був самого робітниче - селянського. Іноді навіть признавався, що був наймитом (таким власне й лишився). Хутір був не в нього, а в батька.

ЕПІЗОД ЧЕТВЕРТИЙ

Коли було Лопуцькові років з шістнадцять, він написав такого вірша:

Сади мої, сади мої,
Вишневі садочки,
Я нещасний з осені
Сидю у куточку.
Сади мої зеленіють,
А батька немає,
Всі люди радіють,
А матери немає.
Доле, моя доле,
Лихая недоле...

«Як бачимо, вже в цім віці у молодого письменника яскраво позначається гостре відчуття краси природи й навіть натяки на певну персоніфікацію її явищ: поет весь час говорить «мої сади», що, як відомо, характерно й для чоловіка, закоханого в жінку (персона)! Відзначаємо також глибоку ліричність, що, так би мовити, так і суне з кожного рядка й навіть з-поміж рядків. Неможна врешті не помітити й певного, бодай

*) В оригіналі можна було крім написаного чути далі ще всякі слова.

крізь особисту призму переламаного, соціального момента, що дає дзвінку луна в цім творі молодого Лопуцька...»

Воно, власне кажучи, не має рації все це відзначати, бо воно значно досконаліше було в свій час відзначено найвидатнішими нашими критиками. Вони це, звичайно, зробили значно краще, ніж я зможу.— Між нами кажучи, попередній абзац я теж списав у відомого критика П. Магітри. Мені самому так ніколи б не написати.

ВІД АВТОРА ... Ну що ви поробите з поганим характером? Написав я оце один тільки абзац чесний і серйозний — і мені вже здається, що я засушив оповідання. Страшенно важко бути письменником.

Проте — це я безперечно сказав «юрунду». Спитайте Лопуцька. Він навпаки, вважає, що література — це найпростіший і найлегший спосіб заробляти гроші. Його товариш навіть книжку про це написав. Цим Лопуцька нагадує мені одного стародавнього мудреця, що говорив: «пиши, друже, що тільки хочеш, аби українською мовою — все 'дно надрукують».

ЕПІЗОД ЧЕТВЕРТИЙ (продовження)

Повітова газета «Похнюпинський Червоний Прапор» вирішила підтримати новий талант. Вирішила, підтримала — й Лопуцька приїхав до столиці.

Одночасно трапилося дві події: 1) Лопуцька довідався, що літредактором одного з журналів є його земляк, теж робітничо-селянин, товариш Дуля, до якого Лопуцька негайно заявивсь і попросив у його авторитетности (аджеж — той був уже, уквітчаний лаврами й дубовим листям, академик) поради; 2) влада й партія почали енергійну українізацію взагалі, видавництва — зокрема.

Звичайно, ці дві події не мають жодного відношення до історичної ходи зростання Лопуцькового таланту, що вона (хода) винесла Лопуцька на височінь сторінки «Вечірнього Радіо», як ми це вже бачили з самого початку...

ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ ПРО ТАЛАНТ

Талант є талант і він, сукин син, завжди проб'ється і посяде те місце, на яке заслуговує. Ні матеріальні умови, ні служба, ні халера йому не завадять. Так, навіть тов. Сольц сказав оце недавно з приводу процесу Альтшулера: де, каже, ви бачили приклад, щоб служба заважала генію? (Очевидно аудиторія була мало знайома з геніями, бо прикладів так-таки й не знайшла)...

ЕПІЗОД П'ЯТИЙ

Лопуцька звичайно — талант. Так і критики кажуть. Але він, хоч і не чув тов. Сольца і не вважав для себе за потрібне знайомитись з Пушкініми та Левами Толстими, але інстинктивно, як і ці колишні

генії, служити не хотів, дбаючи одночасно за належну матеріальну базу для розвитку свого творчого інтелекту, як справжній марксист... Власне не так він, як другі дбали.

«Зайшов, — пише він, — якимось я до якогось державного видавництва, а мені кажуть: товаришу, кажуть, Лопуцька, голубе, кажуть, сизий, а чи ми, кажуть, не надрукуємо вашої книжечки? Дайте, кажуть, нам обіцянку аркушів на десять, а ми, кажуть, вам авансом по двісті карб. на місяць платитимемо».

— Словом, талант свого дістане.

Ну, звичайно, проблема змісту й форми й тут відіграє велику роль. Зміст Лопуцька — талант. А форма — чудесна: пролетарська — раз, українська — два, і до того культурна з орієнтацією на Захід. Жодне видавниче (особливо теж орієнтоване) серце витримати не могло.

ЕПІЗОД ДРУГИЙ (продовження)

Отже ми кинули Лопуцька в клубі літераторів біля біліярду. Давайте-но повернемось, бо життя людське коротке, як дитяча сорочка, й слід кожну хвилину його використовувати з користю, для чого дуже прислужитися може єднання з людьми, що вищі за нас, як напр. Лопуцька.

Товариш Лопуцька мав звичай що - вечора вечеряти. Тому, погравши на біліярді, він замовляв оселедця і котлету де - воляй разом з пляшечкою рідини. Історична місія моя вимагає зазначити, що калганівка має 40°.

Зробивши так, Лопуцька випивав і закусовав, ще раз випивав і закусовав. І ще раз. І ще...

Талант, котрий справжній, він калганівки потребує обов'язково. Це давно визнано наукою, і тому я лишаю це твердження без доказів. Знов таки тов. Семашко недавно сказав, що коли людина іноді вип'є чарку-другу, то це ще не значить, що вона — п'яниця і соціально шкідливий елемент.

Лопуцька точнісінько так і робив за тов. Семашкою і був елементом соціально корисним.

Випивши певну кількість дозволеної калганівки, він завжди відчував необхідність єднання з масами, що від них він не відривався ніколи, бо-ячися «обростання», а також взагалі.

Маси далеко не зовсім бували масовими. Іноді бувало якийсь один гнилий інтелігент (бо й такі теж, буває, мають нахабство бути письменниками). Добре ще, коли з ним є нічого собі жінка, хоч би й гнила (бо Лопуцька, як справжнє орієнтований, таки знав смак на естетику). В таких щасливих випадках Лопуцька говорив собі:

— Да!.. — решту Лопуцька думав.

Після цього він сідав до них. Посидівши, він іноді вирішував зробити їм приємність і сповіщав, що він пише роман.

Інтелігенти, взагалі, неприємний нарід — заведуть, буває, якусь юрунду: про аналогію якоїсь архітектоніки в літтвори з монтажем в кіні

або про вмирання сучасних форм театру то - що. Свої хлопці краще. Але Лопуцькові вони давно набридли. Вони всі таки добре набридли один одному...

— Та що ви... про якесь... балакаєте? — сказав раптом Лопуцька...

... — А ви й повірили, що він отаке сказав? При жінці? Та ще при гарненькій, хоч би й гнилій? — Стидно, товаришу!

— Ви не знаєте, значить, що Лопуцька, коли й не академик зараз, то тільки тому, що недавно оце трапився такий випадок: зібралася до купи вся Академія та й каже: «живемо ми живемо — давайте помремо, бо все одно юрунда». — Сказала та й померла. Ну — не можна ж бути академиком померлої Академії.

Але, хоч і не академик, Лопуцька є людина дуже пролетарськи культурна з орієнтацією на Захід. А французьку мову знає майже всеньку: і мерсі, і пардон, і все таке... Про це він і на літдиспуті говорив.

Так що Лопуцька нічого такого не сказав, а тільки подумав.

Інтелігенти, звичайно, завжди псували настрої Лопуцькові, бо мало з ним говорили й не виявляли належної до його особи пошани. Певно, вони не читали газети «Столичный Пролетарий».

ЕПІЗОД ШОСТИЙ

Газета «Столичный Пролетарий», як висококультурний орган, що-тижня знайомила своїх читачів з уривками з найвибраніших творів найвибраніших художників укр. слова (а що-дня в відділі мистецтв навчала читача таким речам, як «український піранделлізм», «проблема багато-етажного действия» або й ще кращим). Газета ця, хоч бувало й помилилася в дрібницях і, буває, стверджувала, що Ромен Ролан написав роман (екранізований) «Шв-ле-Труадек», але ж Ромен Ролан далеко, а Лопуцька близько й відносно нього помилок бути не могло. Отже газета вмішала що-тижня уривки з якогось майбутнього роману Лопуцька. Недавно оце був уривок роману «Хабібула» (з життя надменів — турків, чи греків). Уривок був такий чудовий, що я не можу витримати й наводжу його першу частину. Хоч газета вміщує переклади на руську, але я наводжу в оригіналі, ради схоронення всієї краси Лопуцькової укромови.

«... Авжеж! сказав залізною Хабібула.

Промайнула думка, як хмара сизою зозулею... Задзеленчав бренькотом у лісі дзвоник... Так сміялася зелена Зулейманка. Вона кохала... Слово чесне... Пролетарське...

Повітря пахтіло ананасом, прованською олією і поетом Ромен Роланом...

— Де ти бродиш, моя доле? — У Чека попадьош, не воротіся...

Отак подумав залізною думкою Хабібула.

Дмитро вдарив списом по крицевій землі й червоні іскри вилетіли з земної кулі й засяяв всесвіт полум'ям нового червоного соціалізму. Бо списа Дмитро зробив з молота та ковадла...

Дзвоний задзеленчав і потяг рушив. Бренькотіло...

На Перекоп. На Перекоп!..»

Я на цьому закінчую цитувати не тільки тому, що не хочу одержувати гроші за чужі рядки, але й тому, що далі вже краще не буде, — краще бо й не може бути...

Можна б сказати Лопуцькові: «вмири, — краще не напишеш», але немає рації — не вмире. Страшенно живучий...

ЕПІЗОД СЬОМИЙ (продовження другого).

Одного разу Лопуцька сидів з гнилими інтелігентами, якраз тоді, коли Україна надсилала помандрувати по Європах своїх найкращих синів, квіт українського творчого інтелекту. Цеб-то, звичайно, і Лопуцька.

Лопуцька заговорив тому про майбутні Європи, але кляті інтелігенти й тут поставилися якось чудно й навіть, здалося Лопуцькові, нахабно. А інтелігент щось сказав інтелігентці якоюсь чужою мовою і вона посміхнулася. Теж нахабно. Після цього інтелігент взяв та й каже:

— Пробачте, каже, товариш Лопуцька, це ми про своє.

«Ох і...» подумав Лопуцька, бо справедливо обурився. Але при цьому він посміхнувся і сказав «прошу», як і кожна культурна людина з орієнтацією на Захід. Тільки що «мерсі» не додав...

Потім інтелігентам дали вечеряти і гади теж почали випивати. І Лопуцька почастиували.

Потім всі втрюх пішли з клубу. Лопуцька тримав інтелігентку під ручку, як Чемберлен чи поет Ромен Ролан. Не гірше.

Але ж душа йому була пролетарська...

І коли інтелігент зупинився купувати цигарок, згадав Лопуцька Перекоп і темні ночі, отакісінькі, як зараз...

Маєте приклад — що то значить пролетарська істота. Лопуцька Перекопу не бачив, але згадав. А інтелігентка бачила (хоч, правда, з вікна вагону), але не згадала.

Отже трапилась неув'язка...

Словом, Лопуцька образився і позичив у інтелігента три карбованці, бо вирішив скористуватися з вільного часу й загострення сприймальних здібностей, щоб поглибити деякі свої побутові знання. Для цього поглиблення був найкращий час — дванадцята година. Погода теж була чудова — ніякого притулку не потрібно. Як то казав якийсь русотяп — «и под каждым ей кустом»...

ЕПІЗОД ВОСЬМИЙ (що не обов'язково продовжує сьомий, але може існувати й сам собою)

Без економбази існувати не можна — раз. Радянська копійка карбованець охороняє — два. Вимагати решти іноді незручно — три. Отже Лопуцька розміняв три карбованці, купивши пачку цигарок «Мозаїка» (27 коп.) і дві пачки сірників (3 коп., а одна — 2 коп.).

Дякуючи таким обставинам, Лопуцька вранці мав ще біля 1^{1/2} карб. — Мудрість ніяк не заважає талантові... це вже не тов. Сольц, а я кажу...

На ранок Лопуцька написав незабутні рядки свого майбутнього роману.

«... Бренькотів червіньковими бруньками зеленястий вогневий кущ. Дмитро вогневим списом просякав безодні. Спис було виковано з молота та ковадла.

Дзеленчала Зудейманка тренькливими зойками, як ластівками сизими...»

За це вона одержала руб - двадцять. (Це теж я від себе інформую, в романі цього немає)...

ЕПІЗОД СЬОМИЙ (закінчення)

Між іншим — інтелігенти виходять назовсім із цієї історії: вдруге все єдине трьох карбованців позичити не вдається, а згадувати Перекоп — не варт.

— Тоже ще... задається... подумаєш... — схарактеризував Лопуцька гнилу інтелігентку.

ЕПІЗОД ДЕВ'ЯТИЙ

Надійшов час їхати по Європах. І поїхав Лопуцька до Европ...

Про це він, звичайно, напише аркушів з десять, видавництво надрукує, а ви купите й прочитаєте. А поки - що я спробую розказати те, що чув безпосередньо від Лопуцьки. (Я й забув сказати, що Лопуцька — мій добрий приятель. Правда, ставиться він до мене із страшенним призи́рством, бо я ще й досі не потрапив ні до «Столичного Пролетарія», ні до «Вечірнього Радіо», але це призи́рство трохи пом'якшується тим, що я йому даю фору на біліярді 15 очків і виграю).

Відчуваю слабість свою, але не наводжу стенограми Лопуцькового оповідання з міркувань технічних: не гаразд зловживати крапками.

Приїхав Лопуцька до Берліну. Першою чергою, звичайно, пішли всі до магазину, щоб пристойно одягтися. Ясна річ, що не буде ж пролетарська держава жалкувати якихось доларів для найкращих представників українського творчого інтелекту. Ясна річ, що одягся Лопуцька, як Чемберлен або поет Ромен Ролан. Не гірше. Костюм — світлий, сірий, з ріжними взірцями: зеленястими, червінькуватими й жовторудуватими. Черевики рожеві, як жіноча шкіра. Рукавички довелося взяти які були — жовто-зеленкуваті, бо інших на пролетарську руку Лопуцьки не знайшлося. Краватки описати не можна. Забордонна краватка неймовірної краси. На вулиці всі звертали увагу. Капелюх — тіролька з соломи завтовшки у Лопуцьків палець.

Словом, подивився на себе Лопуцька в велику люстру й аж очі заплющив, бо дійсно — дуже красиво...

— От би коли Перекоп згадати,— промайнула Лопуцькові думка, як ластівка сизою хмарою...

А крім цієї була ще одна пригода у Лопуцька у Берліні, столиці Німеччини.

ЕПІЗОД ДЕСЯТИЙ (йде після дев'ятого)

Йшов якось Лопуцька вулицею і дивився вітрини, а також і взагалі навколо, насичуючись, як суха губка, матеріялами для пролетарської творчості... І чого-чого тільки немає в тих вітринах!..

Але ось відчув Лопуцька владу фізіології. Становище кепське, бо до готелю далеко. Сунув був Лопуцька у двір, але якийсь буржуазний двірник, шейдеманівець і посіпака буржуазії, почав його розпитувати про щось. Лопуцькові було говорити ніколи й він побіг далі. Але ж і далі було не краще.— Повсюди — кати трудящих.

Раптом побачив Лопуцька серед вулиці невеличку хатину. Праворуч двері, ліворуч двері. Праворуч напис, і ліворуч — напис. Але що саме написано — бог знає. Але в одні двері входять чоловіки, а в другі — жінки.

Лопуцька підбіг до будиночка, потягнув носом — жах! — Нічим потрібним не пахтить... Вибору не було. Мент грізний. Краще в чотирьох стінах, ніж серед вулиці.— І Лопуцька вскочив.

Вскочив і остовпів.— Назустріч — буржуазка. Товста, поважна, вклянається чемно й щось запитує.

— . . . ! — гукнув у відчаю Лопуцька.

А вона проклятуща знов запитує.

Лопуцька затанцював на місці, заскреготів зубами й буржуазка зрозуміла й простягла руку.

Лопуцька подивився на руку, потім на буржуазку, знову заскреготів зубами й загарчав. Буржуазка зрозуміла серйозність моменту, виїняла з кешені 20 пфенігів і показала Лопуцькові.

Тоді Лопуцька зрозумів, що треба платити. Думка про нещадний буржуазний зиск трудящих майнула сизою ластівкою, як хмара, хоч в голові й без того був жах.— Лопуцька заплатив, не вагаючись.

Буржуазка провела його до ряду дверей і відчинила одну. Лопуцька був прожогом кинувся в середину, але клята буржуазка сунулася й сама.

— Ой! — та й годі — міг тільки подумати Лопуцька... І справді...

А буржуазка дістала з якогось кошика клапоть паперу й почала начищати те, що й без того було чисте, як у церкві...

Врешті все кінчилось хороше.

ЕПІЗОД ОДИНАДЦЯТИЙ (йде після десятого)

Лопуцька почав тоді оглядатися навколо, насичуючи свій пролетарський мозок матеріялом для майбутньої пролетарської творчості.

На стіні — якісь ящики. У ящиках дірочки. Над дірочками написи: 5, 10, 20, 50.

Лопуцька витяг дрібних і почав кидати пфеніги. За п'ять вискочив папірець — такий хороший і пахтить добре. Лопуцька подивився, понюхав і сховав у кешеню. За десять — знову сувій паперу. Лопуцька розгорнув — у середині велика дірка. Лопуцька подумав, догадався, покрутив головою на такі буржуазні витребеньки й теж заховав папер до кешені. За двадцять — вискочило таке, що його Лопуцька одразу пізнав, бо й дома користувався не раз. Зрадів страшенно, бо з собою з дому не взяв, а тут не знав, як купити. Отже Лопуцька всі свої гроші по двадцять пфенігів покидав у дірку й зробив запас, бо він і тут мав на увазі поглиблювати свої побутові знання.

Врешті, за п'ятдесят пфенігів вискочила якась пляшечка. На пляшечці щось було написано й окремо було додано папірця — теж з написом. . . Лопуцька не зрозумів нічого. Дивився, крутив пляшечку, витяг корку, понюхав — пахтить не дуже приємно. Словом — чорт зна що. І п'ятдесят пфенігів.

І товаришів питати нема рації, аджеж всі вони — найкращі представники українського творчого інтелекту. . .

ЕПІЗОД ДВАНАДЦЯТИЙ (теж сам по собі)

Але дуже скоро все вияснилось. Лопуцька, прагнучи поглибити свої знання побуту, познайомився якось ввечері з дівчиною. Дівчина була полька. Отже все вийшло чудово. Виявилось, що раз є пляшечка за 50 пфенігів, то речей по 20 пфенігів зовсім не потрібно. Дівчина розказала й показала, що куди й як. Лопуцька був задоволений і визнав, що буржуазна наука. дечого варт. — Він навіть додому зробив запасу пляшечок в п'ятдесят, але на кордоні йому лишили тільки дві. З цього моменту, між іншим, з'явилося в Лопуцька критичне ставлення до радвлади, яке й призвало його до його історичної місії, що про неї буде далі.

НЕ ЕПІЗОД, А ВЗАГАЛІ ПРО ЕВРОПУ

Інших подій, про які варт розказувати, у Берліні з Лопуцьком не трапилось. Не трапилось їх і по інших містах Европ, бо культура буржуазна, як відомо, бідна, одноманітна й вихолощена. Про це Лопуцька докладно напише в своїй книжці про Европи. — А дівчата там врешті такі, як і в нас. Хіба тільки що чистіші, беруть не дуже дорого і коли й лаються, то не по-нашому. Правда, декого з них Лопуцька навчив у певній мірі нашій мові. . .

ЕПІЗОД ТРИНАДЦЯТИЙ

Коли Лопуцька повертався, на кордоні в нього відібрали не тільки 48 пляшечок, що заміняли двадцяти-пфенігові штучки, але й ще декілька корисних предметів: три автоматичних ручки, пару черевиків, матерію на сукню жінці (я й забув сказати, що Лопуцька жонатий, але

жінку має нецікаву й нелітературну — так собі, тільки для дитини та обіду годиться) і інші. І нічогосінько не допомгло, так таки й пропали речі.

Я не кажу, що це була причина, але це був привід, щоб Лопуцькові повернути на нову колію, на якій він і вславився на вік.

НЕ ЕПІЗОД, А ПОЧАТОК ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ

Збагачений величезним досвідом закордонного життя і мудрістю життя тутешнього, доживши до дорослого віку, Лопуцька відчув, що не все гаразд в нашій країні. Він переконався, що він вибранець, що він все бачить значно яскравіш, ніж всякі урядовці, що для них тримати кермо пролетарської держави — це просто професія. І Лопуцька побачив, що кермо це часто скероване не так, що воно дає курс хибний. І Лопуцька відчув соціальне замовлення — виправляти ці хиби.

Важко б було й менш чутливій душі, ніж Лопуцькова, не відчутти своєї місії, не відчутти своєї величності. Видавництва розривали його на шматки. «Столичный Пролетарий» друкував уривки з його творів щотижня, а іноді й серед тижня. В найбільшому видавництві почали друкувати повне зібрання його творів і склали з ним угоду, аж до його смерти й на двадцять п'ять років після його смерти. Держава давала йому долари на закордонні поїздки, посишала його лікуватися в Крим, на Кавказ і в Каїр, хоч він ніколи ні на що, крім нежити та гонорей, не хворів. Найвищі урядовці були до нього чемні й уважні. Найвидатніші критики слово за словом розбирали його твори й приходили до висновків, від яких приємно лоскотало десь у Лопуцькових нетрах...

САМЕ ІСТОРИЧНА ПОДІЯ

І Лопуцька відчув голос історії і встав, і випроставсь у весь зріст, і відчув себе у всеукраїнському масштабі, і заговорив — теж у цьому масштабі...

І почав Лопуцька громити наше безладдя, і почав виправляти курс корабля всеукраїнського, і відчував Лопуцька себе чи то пророком Єрмією, чи то Петром Першим... Проте — це дурниці. — Він відчував себе — Лопуцьком...

Кращі видавництва видрукували його твори в обкладинках з золотом. Кращі театри поставили його п'єси... Кращі критики й найвідповідальніші газети говорили про неймовірну, майже зовсім незрозумілу глибину його творів.

І ввижалося вже Лопуцькові, як пролетарська Україна повертає на правильний, безхибний шлях, що його накреслив для неї він — Лопуцька. І вбачав він вже нову славу, нову пошану й нові авторські (особливо від театральних постановок).

І раптом!...

Отак, знаєте, завжди оте «і раптом»...

ЕПІЗОД ЧОТИРНАДЦЯТИЙ (сумний і історичний)

— Сумно мені про це розказувати. Та й навіщо?— Аджеж і всі це знають...

Спочатку одна нечемна, махавська газета пропечатала несподівані речі, потім друга, потім третя...

Лопуцька перестав здоровватися спочатку з одним рецензентом, потім з другим, потім з третім...

Сумно, дуже сумно... Нечемні, безчесні рецензенти запродалися різним урядовцям і почали залазити в неймовірну, майже зовсім незрозумілу глибину Лопуцькових творів. І навіть чобіт не зняли...

І саме паскудне, що таки залізли й — мало того — зрозуміли...

Ой, сумно! — і так тричі...

Гордовито, як скеля, тримався Лопуцька проти бурхливого моря нездарних запроданців цілих два тижні. Через два тижні запродалася і найвідповідальніша газета...

Буття визначає свідомість, а Лопуцька, як ми вже бачили, марксист... А буття — це економіка. А економіка — це гонорар. А гонорар — це видавництва та театри. А видавництва та театри — це відповідні урядовці. А урядовці за свій рупор мають якраз саме цю найвідповідальнішу газету... — Діалектика, — сказав Лопуцька.

Гордовитий, як римлянин, Лопуцька пішов до редактора цієї газети й сказав, що він, слово чесне, більше так писати не буде. Гордовитий, як скеля над морем, Лопуцька попросив про це всім не розказувати.

І редактор погодився. Розказав не всім, а саме тим, чиїм рупором була його газета...

Словом врешті все гаразд...

ЕПІЗОД П'ЯТНАДЦЯТИЙ (останній тільки в моїх спогадах)

Вчора я грав з Лопуцькою на біліярді, й він мені розказував:

— ... прямо не маю часу гонорарів збирати... друкують, сукині сини... навіть мене не питаючи...

А сьогодні мені сказали, що Лопуцькові знову дають долари й він знову поїде до Європ, після чого його командирують для лікування на Сандвичеві острова...

Бо Лопуцька — квіт українського творчого інтелекту. Бо Лопуцьок — мало.

Бо Україна бідна...

Бідна Україна!